

Plaće i novčane naknade nastavnika i ravnatelja škola

*u Europi
godine 2017./2018.*

Eurydice – Brojke i činjenice

Plaće i novčane naknade
nastavnika i ravnatelja škola
u Europi
godine 2017./2018.

Eurydice – Činjenice i brojke

Ovaj je dokument objavila Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA, Analiza obrazovnih politika i politika za mlade).

Budete li citirali ovu publikaciju, molimo Vas, navedite sljedeće podatke:

Europska komisija / EACEA / Eurydice, 2019. *Plaće i novčane naknade nastavnika i ravnatelja škola u Europi godine 2017./2018.* Eurydice – Činjenice i brojke. Luxembourg – Ured za publikacije Europske unije.

ISBN 978-92-9484-228-2

doi:10.2797/23800

EC-AD-19-001-HR-N

Tekst je dovršen u listopadu 2019. godine.

Luxembourg – Ured za publikacije Europske unije, 2019.

© Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu, 2019.

Reproduciranje je dopušteno pod uvjetom da se navede izvor.

Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu
Analiza obrazovnih politika i politika za mlade
Avenue du Bourget 1 (J-70 – Odjel A7)
BE-1049 Bruxelles
e-pošta: eacea-eurydice@ec.europa.eu
Mrežna stranica: <http://ec.europa.eu/eurydice>

Napomena: Nacionalni podaci o državama i pojmovnik čine dio ovog pregleda. Dostupni su na engleskom jeziku na mrežnoj stranici EU Bookshop – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d2009f6e-ef02-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-107169048>

SADRŽAJ

Popis slika	5
Oznake	7
Ključne spoznaje	9
I. dio – Usporedna analiza	11
Uvod	11
1. Zakonom propisane plaće uglavnom se razlikuju među obrazovnim razinama zbog različitih traženih kvalifikacija	12
2. Zakonom propisane plaće novih nastavnika posljednjih su godina znatno porasle u pojedinim obrazovnim sustavima	14
3. Opseg povećanja plaća i vremenski okvir znatno se razlikuju među zemljama	17
4. Stvarne plaće nastavnika, uključujući novčane naknade i ostale dodatke, često su veće od BDP-a po stanovniku	20
5. U većini zemalja primanja ravnatelja škole ovise o veličini škole	23
6. U pojedinim je obrazovnim sustavima znatna razlika između plaća nastavnika i ravnatelja škola	25
II. dio – Nacionalni podaci o državama (dostupno na internetu samo na engleskom jeziku)	
III. dio – Definicije (dostupno na internetu samo na engleskom jeziku)	
Prilozi (dostupno na internetu samo na engleskom jeziku)	

POPIS SLIKA

Slika 1 – Početne godišnje zakonom propisane bruto-plaće za kvalificirane nastavnike koji su zaposleni puno radno vrijeme u javnim školama godine 2017./2018.	12
Slika 2 – Razlozi izmjena zakonom propisanih plaća nastavnika u javnim školama između godine 2016./2017. i 2018./2019.	14
Slika 3 – Promjena postotka zakonom propisanih početnih plaća nastavnika od godine 2014./2015. do 2017./2018. (godine 2015. stalne cijene i nacionalna valuta)	15
Slika 4 – Razlika u postotku između zakonom propisanih početnih plaća nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju i njihovih plaća nakon 10 i 15 godina rada te najveće plaće godine 2017./2018.	17
Slika 5 – Povećanje plaće i broj godina rada potreban za najveću plaću (ISCED 24) godine 2017./2018.	19
Slika 6 – Prosječne godišnje stvarne bruto-plaće nastavnika u dobi od 25 do 64 godine 2016./2017. godine	20
Slika 7 – Postotak nastavnika u dobi od 50 godina i starijih godine 2016.	21
Slika 8 – Stvarne plaće nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju u odnosu prema srednjim vrijednostima primanja ostalih osoba s diplomom koje rade izvan javnog sektora godine 2014./2015.	22
Slika 9 – Sustav naknada za ravnatelje javnih škola (ISCED 02, 1, 24 i 34) godine 2017./2018.	23
Slika 10 – Učinak veličine škola na plaće njihovih ravnatelja godine 2017./2018.	24
Slika 11 – Broj traženih godina iskustva za mjesto ravnatelja u javnim školama godine 2017./2018.	26
Slika 12 – Razlika u postotku između minimalnih i maksimalnih godišnjih zakonom propisanih bruto-plaća nastavnika i ravnatelja (ISCED 24) godine 2017./2018.	27

OZNAKE

Oznake država

EU	Europska unija	AT	Austrija
BE	Belgija	PL	Poljska
BE fr	Belgija – francuska zajednica	PT	Portugal
BE de	Belgija – njemačka zajednica	RO	Rumunjska
BE nl	Belgija – flamanska zajednica	SI	Slovenija
BG	Bugarska	SK	Slovačka
CZ	Češka	FI	Finska
DK	Danska	SE	Švedska
DE	Njemačka	UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
EE	Estonija	UK-ENG	Engleska
IE	Irska	UK-WLS	Wales
EL	Grčka	UK-NIR	Sjeverna Irska
ES	Španjolska	UK-SCT	Škotska
FR	Francuska	AL	Albanija
HR	Hrvatska	BA	Bosna i Hercegovina
IT	Italija	CH	Švicarska
CY	Cipar	IS	Island
LV	Letonija	LI	Lihtenštajn
LT	Litva	ME	Crna Gora
LU	Luksemburg	MK	Sjeverna Makedonija
HU	Mađarska	NO	Norveška
MT	Malta	RS	Srbija
NL	Nizozemska	TR	Turska

Statističke oznake

: ili **m** = podaci nisu dostupni

(-) ili **a** = nije primjenjivo

KLJUČNE SPOZNAJE

- Godine 2017./2018. u većini obrazovnih sustava nastavnicima je porasla zakonom propisana plaća. Uglavnom je to posljedica porasta u vezi s indeksom inflacije ili troškom života. No u Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Litvi, Nizozemskoj, Rumunjskoj i Slovačkoj izmijenile su se politike koje su pozitivno utjecale na razinu plaća nastavnika. Kolektivno pregovaranje donijelo je znatno povećanje plaće u Danskoj, Malti, Švedskoj i na Islandu.
- Od godine 2014./2015. do 2017./2018. plaće nastavnika početnika prilagođene inflaciji porasle su 4 % ili više u većini zemalja. Povećanje plaća bilo je osobito veliko u Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Irskoj, Letoniji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Švedskoj i na Islandu. Kad su se prilagodile inflaciji, početne su plaće bile niže godine 2017./2018. nego u prethodne tri godine u devet zemalja.
- U pojedinim zemljama svi nastavnici imaju jednake zakonom propisane plaće bez obzira na obrazovnu razinu na kojoj poučavaju, no u drugima su prisutne razlike među obrazovnim razinama. Te su razlike uglavnom posljedica razlika u minimalnim traženim kvalifikacijama.
- Plaće nastavnika početnika u prosjeku rastu otprilike 50 % tijekom njihove karijere, no stopa povećanja i vremenski okvir znatno se razlikuju među europskim zemljama. U pojedinim zemljama nastavnici uglavnom imaju najveću razinu plaće prije nego što navršše 20 godina rada, a u ostalim obrazovnim sustavima čak nakon 35 godina ili dulje.
- Prosječna stvarna plaća nastavnika (uključujući sve novčane naknade ili ostale dodatke) slična je ili veća nego BDP po stanovniku u većini obrazovnih sustava.
- U njemačkoj zajednici u Belgiji te u Irskoj, Italiji, Mađarskoj, Rumunjskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska, Wales, Sjeverna Irska i Škotska) najveće su razlike u zakonom propisanim plaćama između nastavnika i ravnatelja.
- U većini obrazovnih sustava plaće ravnatelja ovise o veličini i ostalim obilježjima škole. Razlika je uglavnom niža od 20 %, no može biti iznad 30 % u Irskoj, Letoniji, Nizozemskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska, Wales i Sjeverna Irska).

I. DIO – USPOREDNA ANALIZA

Uvod

Znanje i vještine nastavnika, njihova predanost poslu te kvaliteta upravljanja školom ključni su čimbenici u postizanju visokokvalitetnih obrazovnih ishoda. Stoga je važno da nastavnici i ravnatelji budu visokokvalificirani, talentirani i sposobni zadovoljiti nove zahtjeve struke.¹

Posljednjih se godina poučavanje znatno izmijenilo. Nije više riječ samo o prijenosu znanja. Sada se više ističe pomoć u procesu učenja – potpora učenicima, zajedničko stjecanje znanja te pomoć u razvoju glavnih kompetencija. Od nastavnika se očekuje da se služe informacijskom i komunikacijskom tehnologijom (IKT), da rade u timu, poučavaju djecu različita socioekonomskog i kulturnog podrijetla, surađuju s obiteljima, pomažu u integraciji djece s posebnim obrazovnim potrebama te pridonose upravljanju školom. Jednako tako ravnatelji škola trebaju upravljati osobljem, poduprijeti njegov stručni razvoj, unaprijediti školska postignuća, surađivati s lokalnim dionicima i upravljati novčanim izvorima.

Složenost i raznolikost traženih kompetencija izazov je za sve nacionalne obrazovne sustave – kako privući najbolje kvalificirane diplomirane studente u nastavničko zvanje i zadržati ih. Naknada je glavni čimbenik koji nastavničko zvanje čini privlačnim. Uz ostale čimbenike, poput radnih uvjeta, mogućnosti napredovanja i stručnog usavršavanja, i naknade imaju važnu ulogu u privlačenju zainteresiranih u nastavničko zvanje jer pridonose tomu da se zaposleni nastavnici osjećaju cijenjenima te da budu dovoljno motivirani za kvalitetno poučavanje učenika. Stoga bi politike koje utječu na plaće i mogućnosti napredovanja zaposlenika u obrazovnom sektoru trebale biti sastavni dio sveobuhvatnih strategija s pomoću kojih nastavničko zvanje može postati privlačnije zaposlenim nastavnicima i onima koji bi se mogli posvetiti tom zvanju.

U ovom se izvješću analiziraju plaće kvalificiranih nastavnika i ravnatelja škola zaposlenih puno radno vrijeme u javnim školama u 42 europska obrazovna sustava.² No na srednjoškolskoj su razini obuhvaćeni isključivo opći programi. Analiza obuhvaća razine ISCED 02, 1, 24 i 34 koje se nazivaju predškolskom, osnovnoškolskom, nižom srednjoškolskom i višom srednjoškolskom razinom.

U **prvom** se dijelu izvješća razmatraju godišnje zakonom propisane bruto-plaće nastavnika početnika godine 2017./2018. na svim razinama škole u općem obrazovanju. **Drugi** je dio posvećen izmjenama zakonom propisanih plaća nastavnika posljednjih godina. U **trećem** se dijelu prikazuje kako se povećanje plaće tijekom nastavničke karijere razlikuje među zemljama. **Četvrti** se dio izvješća odnosi na prosječnu godišnju bruto-plaću nastavnika koja obuhvaća novčane naknade i ostale dodatke. U **petom** se dijelu razmatraju glavni sustavi plaća ravnatelja škola te se prikazuje kakve su njihove zakonom propisane plaće s obzirom na veličinu škole. U **šestom** se dijelu uspoređuju zakonom propisane plaće nastavnika i ravnatelja za godinu 2017./2018.

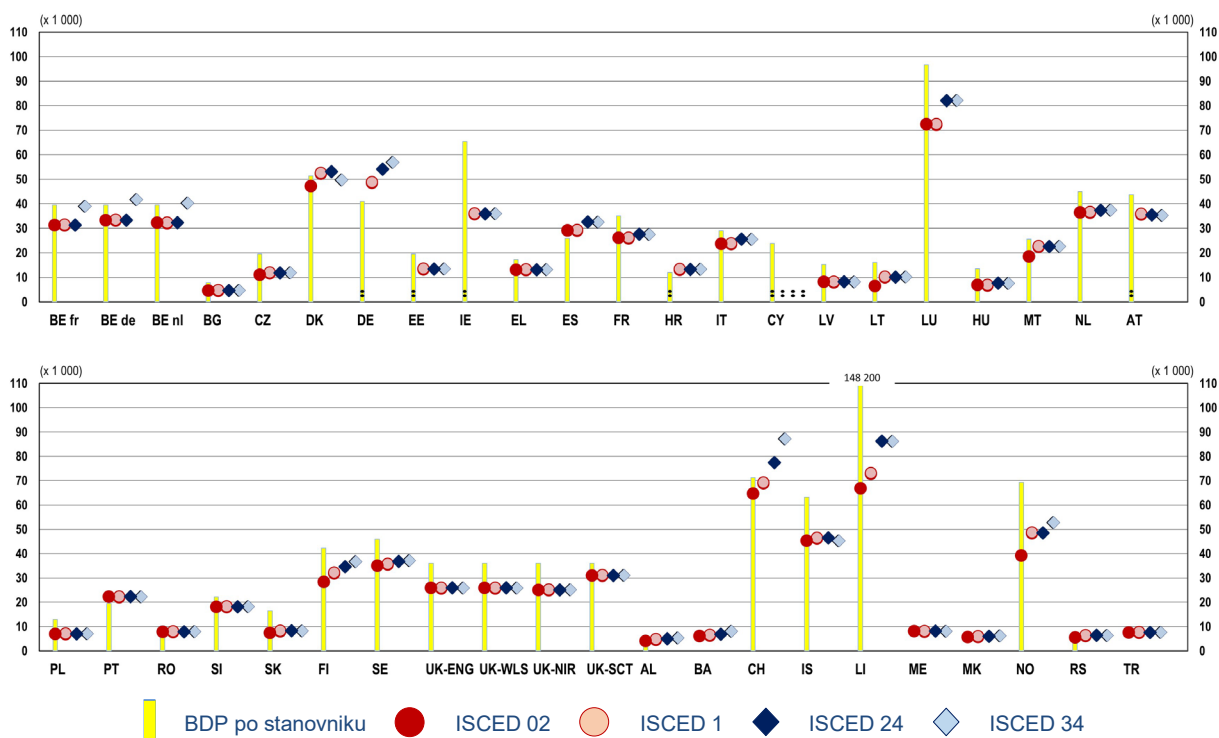
¹ Vijeće Europske unije, 2014. *Zaključci o učinkovitu obrazovanju nastavnika*. Sastanak Vijeća za obrazovanje, mlade, kulturu i sport. Europska komisija, 2013. *Potporna razvoju kompetencija nastavnika za bolje ishode učenja, dostupno na http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf*

² Ovo izvješće obuhvaća sve članice mreže Eurydice osim Cipra koji nije sudjelovao u prikupljanju podataka. Podatke su zajedno prikupile mreže Eurydice i NESLI.

1. Zakonom propisane plaće uglavnom se razlikuju među obrazovnim razinama zbog različitih traženih kvalifikacija

Među europskim su zemljama znatne razlike u zakonom propisanim plaćama koje imaju nastavnici početnici.³ Zakonom su propisane početne plaće u rasponu od onih koje su niže od 5.000 eura godišnje (u Bugarskoj i Albaniji) do plaća viših od 70.000 eura (u Luksemburgu i Lihtenštajnu). Visina plaće uglavnom je povezana s bogatstvom zemlje. Kako prikazuje slika 1, najniže su zakonom propisane plaće u zemljama s najnižim bruto domaćim proizvodom (BDP) po stanovniku (npr. u Bugarskoj, Letoniji, Mađarskoj, Poljskoj, Rumunjskoj, Slovačkoj, Albaniji i Srbiji). Najviše su plaće u zemljama s visokim bruto domaćim proizvodom (BDP) po stanovniku (npr. u Danskoj, Luksemburgu, Švicarskoj, na Islandu, u Lihtenštajnu i Norveškoj). U četvrtom se dijelu razmatraju razlike između prosječne nastavničke plaće i BDP-a po stanovniku u pojedinoj zemlji.

Slika 1 – Početne godišnje zakonom propisane bruto-plaće za kvalificirane nastavnike koji su zaposleni puno radno vrijeme u javnim školama godine 2017./2018.

Objašnjenje

Podaci o plaćama na slici odnose se na zakonom propisane plaće nastavnika početnika zaposlenih puno radno vrijeme s najnižom kvalifikacijom potrebnom za nastavničko zvanje osim u zemljama u kojima većina nastavnika počinje raditi u nastavničkom zvanju s višom kvalifikacijom te stoga prima veću plaću. U tom je slučaju zakonom propisana početna plaća koja se navodi za nastavnike s višom kvalifikacijom (vidi napomene za pojedine zemlje).

Podaci o plaćama u pojedinoj zemlji navedeni su u drugom dijelu ovog izvješća (Nacionalni podaci o državama). Ako su plaće navedene u drukčijoj nacionalnoj valuti, tečaj koji je primjenjivan kako bi se te plaće pretvorile u eure dostupan je u prilogu na kraju ovog izvješća zajedno s podacima o BDP-u po stanovniku (2018.). Za Hrvatsku, Albaniju, Švicarsku, Island i Lihtenštajn podaci o BDP-u po stanovniku odnose se na godinu 2017.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr) – Većina nastavnika na razini ISCED 34 ima višu kvalifikaciju od tražene, pa prima veću zakonom propisanu plaću kako je ovdje i navedeno. BDP se odnosi na cijelu Belgiju.

Belgija (BE de) – BDP se odnosi na cijelu Belgiju.

³ Definicija zakonom propisane plaće navedena je u trećem dijelu izvješća (definicije).

Belgija (BE nl) – Većina nastavnika na razini ISCED 34 ima višu kvalifikaciju od tražene, pa prima veću zakonom propisanu plaću kako je ovdje i navedeno. BDP se odnosi na cijelu Belgiju.

Češka – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci koji se temelje na udjelu nastavnika na pojedinoj od dvije ljestvice plaća.

Njemačka – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dostupnih podataka na razini saveznih pokrajina.

Estonija – Podaci o zakonom propisanim plaćama odnose se na minimalnu plaću koju primaju svi nastavnici. Nema početne plaće koja ovisi o razini kvalifikacije te nema napredovanja koje ovisi o godinama rada.

Španjolska – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci plaća na regionalnoj razini (*autonome zajednice*).

Hrvatska – Većina nastavnika na osnovnoškolskoj i nižoj srednjoškolskoj razini ima višu kvalifikaciju od tražene (kao i na razini ISCED 34), pa prima veću zakonom propisanu plaću kako je ovdje i navedeno.

Litva – Podaci se odnose na nastavno opterećenje od 36 sati tjedno u usporedbi s 18 sati prikazanih godine 2015./2016. i u ranijim izdanjima ovog izvješća.

Nizozemska – Na srednjoškolskoj su razini prikazane plaće ponderirani prosjeci triju ljestvica plaća prema udjelu nastavnika na svakoj od njih 1. listopada 2017. godine.

Austrija – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dviju ljestvica plaća. Razina ISCED 34 obuhvaća plaće nastavnika u strukovnim programima. Nema statistike na saveznoj razini za ISCED 02.

Poljska – Na razinama ISCED 02, ISCED 1 i ISCED 24 većina nastavnika ima višu kvalifikaciju od tražene (kao i na razini ISCED 34), pa prima veću zakonom propisanu plaću kako je ovdje i navedeno.

Finska – Zemlja je podijeljena na dva geografska područja s dvije različite ljestvice plaća. Podaci se odnose na veću ljestvicu plaća. Plaće na drugoj ljestvici niže su 1 %.

Švedska – Nema zakonom propisanih plaća. Navedene plaće odgovaraju srednjim vrijednostima stvarnih plaća nastavnika s jednom ili dvije godine iskustva godine 2017.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Engleska/Wales) – Početna je plaća minimalna plaća u Engleskoj i Walesu osim na području Londona. Nastavnici koji su zaposleni na području Londona (Engleska) imaju plaće koje pripadaju jednoj od triju većih ljestvica – za područje unutar Londona, izvan Londona i predgrađe Londona. BDP je izračunan za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Sjeverna Irska) – Početna je plaća minimalna na glavnoj ljestvici plaća. BDP je izračunan za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Škotska) – BDP je izračunan za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

Bosna i Hercegovina – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dostupnih podataka na razini kantona.

Švicarska – Zakonom propisane plaće određuju se na razini kantona. Prikazane plaće ponderirani su prosjeci 26 regionalnih zakonskih uvjeta.

Norveška – Većina osnovnoškolskih i srednjoškolskih nastavnika ima višu kvalifikaciju od tražene, pa prima veću zakonom propisanu plaću kako je ovdje i navedeno.

Prosječna početna godišnja zakonom propisana bruto-plaća (u 42 obrazovna sustava) iznosi 24.027 eura na predškolskoj razini, 25.668 eura na osnovnoškolskoj razini, 26.839 eura na nižoj srednjoškolskoj razini i 27.791 euro na općoj višoj srednjoškolskoj razini. U pojedinim zemljama svi nastavnici imaju jednake zakonom propisane plaće bez obzira na obrazovnu razinu na kojoj poučavaju, no u drugima postoje razlike među obrazovnim razinama koje su uglavnom posljedica razlika u minimalnim traženim kvalifikacijama.

U jedanaest zemalja (u Bugarskoj, Grčkoj, Francuskoj, Letoniji, Poljskoj, Portugalu, Rumunjskoj, Sloveniji, Ujedinjenom Kraljevstvu, Crnoj Gori i Turskoj) nastavnici na predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini primaju jednaku zakonom propisanu početnu plaću, a uglavnom se traži jednaka kvalifikacija kako bi počeli raditi u nastavničkom zvanju na sve četiri obrazovne razine.⁴ Jedina su iznimka nastavnici na predškolskoj razini u Sloveniji koji primaju jednaku zakonom propisanu plaću kao nastavnici na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini unatoč tomu što imaju niže kvalifikacije. U Poljskoj i Crnoj Gori većina nastavnika na sve četiri obrazovne razine ima jednaku kvalifikaciju i prima jednaku plaću. No na predškolskoj, osnovnoškolskoj i nižoj srednjoškolskoj razini obrazovanja u Poljskoj te na predškolskoj razini u Crnoj Gori nastavnici mogu početi raditi u nastavničkom zvanju s nižom kvalifikacijom i, sukladno tomu, primiti razmjerno nižu zakonom propisanu plaću.

U sedam je zemalja (u Češkoj, Estoniji, Irskoj, Litvi, Malti, Slovačkoj i Srbiji) razina plaće i traženih kvalifikacija jednaka za nastavnike u osnovnim i srednjim školama, no nešto su niže za predškolske nastavnike. Tako je i u Norveškoj, no ondje većina nastavnika na višoj srednjoškolskoj razini ima višu razinu kvalifikacija te stoga prima veću plaću.

⁴ U Francuskoj je zakonom propisana plaća na srednjoškolskoj razini nešto veća nego na predškolskoj i osnovnoškolskoj razini zato što svi nastavnici primaju nešto veću novčanu naknadu za poučavanje koja obuhvaća i plaćene prekovremene sate.

U tri zajednice u Belgiji minimalna je kvalifikacija i zakonom propisana plaća za nastavnike početnike jednaka na svim obrazovnim razinama, ali na višoj srednjoškolskoj razini, kako je prikazano na slici, većina nastavnika ima višu kvalifikaciju, pa su i njihove zakonom propisane plaće veće.

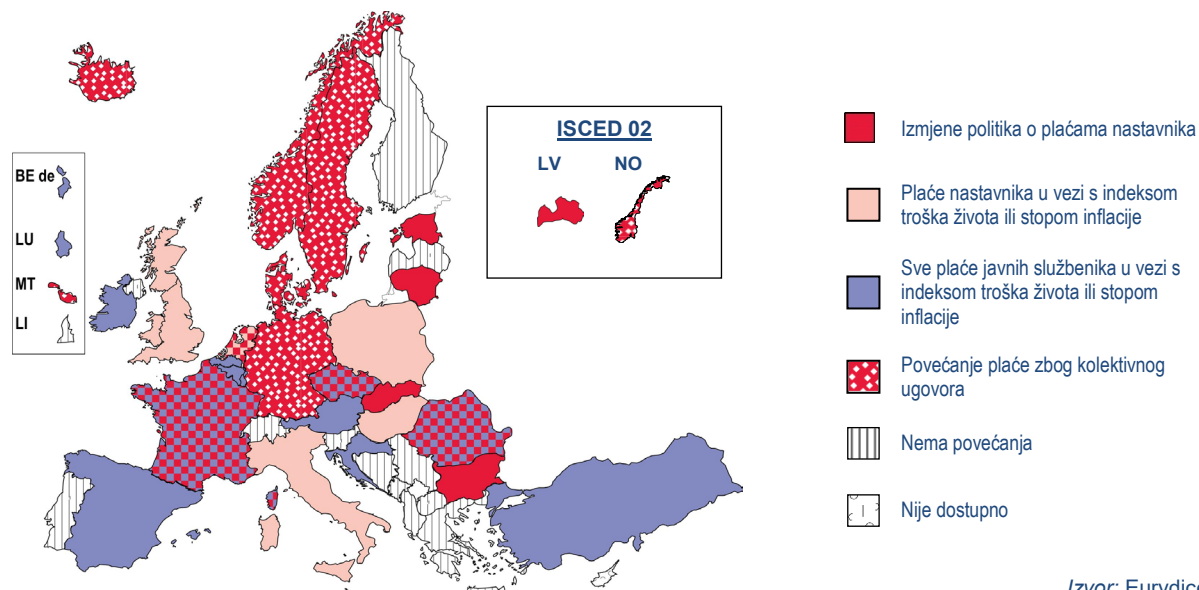
U Španjolskoj, Italiji, Luksemburgu i Nizozemskoj nastavnici na predškolskoj i osnovnoškolskoj razini moraju imati jednaku razinu kvalifikacija kako bi počeli raditi u nastavničkom zvanju te imali jednaku zakonom propisanu plaću, a nastavnici na nižoj i višoj srednjoškolskoj razini imaju višu kvalifikaciju, pa primaju veću plaću.⁵

U sedam su zemalja plaće nastavnika početnika veće s pojedinom obrazovnom razinom, no razlike u plaćama među razinama ne slijede uvijek razlike u traženim kvalifikacijama. Tako je u Danskoj, Finskoj, Švedskoj, Bosni i Hercegovini (u kojima se plaće dogovaraju kolektivnim ugovorima) te u Albaniji, Lihtenštajnu i Sjevernoj Makedoniji.

2. Zakonom propisane plaće novih nastavnika posljednjih su godina znatno porasle u pojedinim obrazovnim sustavima

Godine 2017./2018. u većini obrazovnih sustava nastavnici je porasla zakonom propisana plaća (vidi sliku 2). Uglavnom je to bila posljedica povećanja indeksa u vezi s inflacijom ili troškovima života. No u Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Litvi, Nizozemskoj, Rumunjskoj i Slovačkoj dogodile su se izmjene u politikama koje su snažno utjecale na razinu plaća nastavnika.

Slika 2 – Razlozi izmjena zakonom propisanih plaća nastavnika u javnim školama između godine 2016./2017. i 2018./2019.

Objašnjenje

Slika prikazuje razloge izmjena zakonom propisanih plaća nastavnika između godine 2016./2017. i 2018./2019. Analiza obuhvaća plaće nastavnika početnika, onih s 10 i 15 godina staža te najveće plaće na razinama ISCED 02, 1, 24 i 34.

Napomene za pojedine zemlje

Grčka – Zakonom propisane plaće nastavnika početnika ostale su jednake. No plaće pojedinih nastavnika (ovisno o njihovu iskustvu) blago su se povećale u usporedbi s prethodnom godinom kao posljedica djelomična ukidanja mjera štednje.

Portugal – Od 1. siječnja 2018. godine omogućen je pristup vrhu ljestvice što je pridonijelo povećanju plaće za te nastavnike. Plaća im se povećala 9 %.

⁵ U Nizozemskoj su zakonom propisane plaće jednake za nastavnike na nižoj i višoj srednjoškolskoj razini. No na nižoj srednjoškolskoj razini nastavnici moraju imati diplomu prvostupnika (kao nastavnici na predškolskoj i osnovnoškolskoj razini) ili diplomu magistra (kao nastavnici na višoj srednjoškolskoj razini).

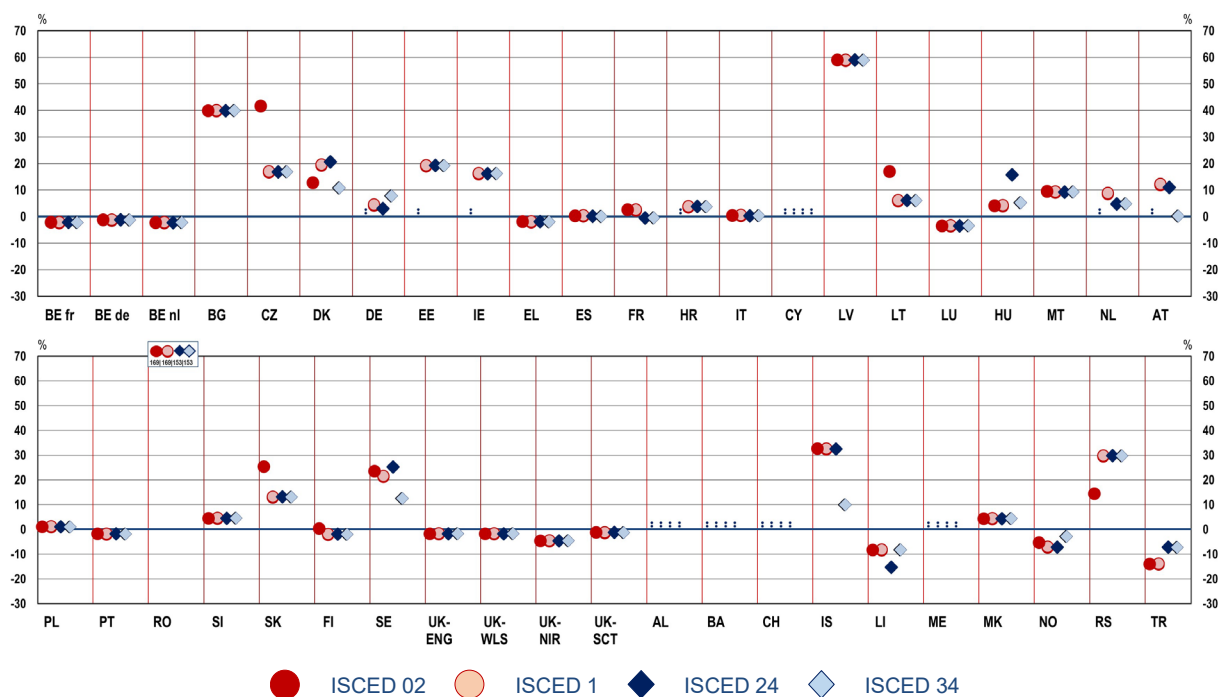
Plaće su se povećale otprilike 15 % u Bugarskoj i Češkoj, 13 % u Estoniji, između 3 i 8 % u Litvi te otprilike 6 % u Nizozemskoj i Slovačkoj.⁶U Letoniji se plaća nastavnika na predškolskoj razini povećala gotovo 10 %. Plaće su se najviše povećale u Rumunjskoj – plaće nastavnika početnika gotovo su se udvostručile, a one iskusnih nastavnika, osobito na predškolskoj i osnovnoškolskoj razini, također su znatno veće. No od siječnja 2018. godine nastavnici u Rumunjskoj moraju platiti pun doprinos socijalnom i mirovinskom osiguranju (uključujući i dio koji su prethodno plaćali poslodavci). U Francuskoj su uz opće povećanje plaće u vezi s indeksom za sve javne službenike povećane ljestvice plaća nastavnika, pa je plaća porasla između 1,5 i 2,5 %.

Kolektivni su pregovori pridonijeli znatnom povećanju plaća u šest zemalja. Plaće su porasle između 1,5 i 7 % u Njemačkoj, između 3 i 6 % u Danskoj (osim za predškolsko obrazovanje) i Švedskoj te između 5 i 14 % u Malti. Na Islandu su porasle između 12 i 36 % na višoj srednjoškolskoj razini te između 3 i 6 % na drugim obrazovnim razinama. U Norveškoj su plaće nastavnika na predškolskoj razini s minimalnom kvalifikacijom porasle do 4 %, a plaće nastavnika s višom kvalifikacijom 2 %.

Povećanje plaće u vezi s indeksom inflacije ili troškom života obuhvatilo je nastavnike u Italiji, Mađarskoj, Poljskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (u Engleskoj, Walesu i Škotskoj). U sedam drugih zemalja plaće su povećane svim javnim službenicima uključujući i nastavnike (u Belgiji, Irskoj, Španjolskoj, Hrvatskoj, Luksemburgu, Austriji i Turskoj). Ta povećanja plaća pomažu nastavnicima s povećanim troškom života, ali ne unapređuju njihovu kupovnu moć.

U preostalim obrazovnim sustavima plaće se nisu povećale u godini 2017./2018. što je rezultiralo padom kupovne moći nastavnika.

Slika 3 – Promjena postotka zakonom propisanih početnih plaća nastavnika od godine 2014./2015. do 2017./2018. (godine 2015. stalne cijene i nacionalna valuta)

Izvor: Eurydice

⁶ U Češkoj, Nizozemskoj i Rumunjskoj povećanje postotka uključuje i prilagodbu plaća životnim troškovima.

Slika 3 (nastavak)

Promjena postotka zakonom propisanih početnih plaća nastavnika od godine 2014./2015. do 2017./2018. (godine 2015. stalne cijene i nacionalna valuta)

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT
ISCED 02	-2	-1	-2	40	42	13	:	:	:	-2	0	3	:	0	:	59	17	-3	4	10	:	:
ISCED 1	-2	-1	-2	40	17	19	4	19	16	-2	0	3	4	0	:	59	6	-3	4	9	9	12
ISCED 24	-2	-1	-2	40	17	21	3	19	16	-2	0	0	4	0	:	59	6	-3	16	9	5	11
ISCED 34	-2	-1	-2	40	17	11	8	19	16	-2	0	0	4	0	:	59	6	-3	5	9	5	0
	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
ISCED 02	1	-2	169	5	25	0	24	-2	-2	-5	-1	:	:	:	33	-8	:	4	-5	14	-14	
ISCED 1	1	-2	169	5	13	-2	21	-2	-2	-5	-1	:	:	:	33	-8	:	4	-7	30	-14	
ISCED 24	1	-2	153	5	13	-2	25	-2	-2	-5	-1	:	:	:	33	-15	:	4	-7	30	-7	
ISCED 34	1	-2	153	5	13	-2	13	-2	-2	-5	-1	:	:	:	10	-8	:	4	-3	30	-7	

Objašnjenje

Slika prikazuje promjenu postotka između godine 2014./2015. i 2017./2018. u godišnjoj zakonom propisanoj bruto-plaći (sa stalnim cijenama godine 2015.) koju primaju nastavnici početnici zaposleni puno radno vrijeme koji imaju minimalnu traženu kvalifikaciju kako bi počeli raditi u nastavničkom zvanju u predškolskom, osnovnoškolskom, općem nižem srednjoškolskom i općem višem srednjoškolskom obrazovanju.

Godišnje zakonom propisane bruto-plaće iz Eurydiceova su izvješća pod nazivom Plaće i novčane naknade nastavnika i ravnatelja škola godine 2014./2015. te iz postojeće baze podataka. Podaci za Francusku, Hrvatsku, Litvu, Maltu i Norvešku (samo razina ISCED 02) prilagođeni su za metodološke promjene kako bi se omogućila usporedba.

Plaće za godinu 2017./2018. podijeljene su harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HICP) kako bi se umanjili učinci inflacije cijena u posljednje tri godine. Vrijednosti za HICP preuzete su 25. travnja 2019. godine s mrežne stranice https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=prc_hicp_aind.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija – Indeks cijena odnosi se na državu Belgiju, no zakonom propisane plaće razlikuju se u tri zajednice. U francuskoj i flamanskoj zajednici u Belgiji na razini ISCED 34 podaci se odnose na nastavnike koji imaju diplomu magistra.

Danska – U podatke za godinu 2014./2015. nije uključen doprinos poslodavca za socijalno i mirovinsko osiguranje. Taj je doprinos uključen za godinu 2017./2018. Stoga je povećanje zakonom propisane plaće niže nego što je navedeno.

Njemačka – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dostupnih podataka na razini saveznih pokrajina.

Estonija – Podaci o zakonom propisanim plaćama odnose se na minimalnu plaću koju primaju svi nastavnici. Nema početne plaće koja bi ovisila o razini kvalifikacije ni napredovanja koje bi ovisilo o godinama rada.

Irski – Plaće za godinu 2014./2015. odnose se na nastavnike koji su počeli raditi u nastavničkom zvanju od 1. veljače 2012. godine.

Španjolska – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci plaća na regionalnoj razini (*autonome zajednice*).

Litva – Prikazane zakonom propisane plaće na ovoj slici odgovaraju nastavnom opterećenju od 36 sati tjedno.

Mađarska – Tražene kvalifikacije za rad u nastavničkom zvanju na razini ISCED 24 povećale su se za godinu 2016./2017., pa su porasle plaće.

Slovenija – Novčana naknada za topli obrok koju primaju svi nastavnici obuhvaćena je podacima za godinu 2017./2018., ali ne i za 2014./2015.

Ujedinjeno Kraljevstvo – Indeks cijena izračunan je za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

Norveška – Na razinama ISCED 1 i 24 podaci o zakonom propisanim plaćama odnose se na nastavnike čije početno nastavničko obrazovanje traje četiri godine. Na razini ISCED 34 podaci se odnose na nastavnike čije početno nastavničko obrazovanje traje šest godina.

Srbija – Podaci o početnim plaćama za godinu 2017./2018. obuhvaćaju isključivo nastavnike s diplomom magistra, a podaci za godinu 2014./2015. nastavnike s nižom kvalifikacijom i zakonom propisanom plaćom.

Slika 3 prikazuje promjene u godišnjim zakonom propisanim početnim plaćama tijekom posljednje tri godine prilagođenim inflaciji cijena. Od godine 2014./2015. do 2017./2018. plaće nastavnika početnika prilagođene inflaciji porasle su 4 % ili više u većini zemalja.

Zakonom propisana početna plaća povećala se otprilike 40 % u Bugarskoj, 17 % u Češkoj (42 % za nastavnike u predškolskom obrazovanju), 16 % u Irskoj, otprilike 10 % u Malti, 13 % u Slovačkoj (25 % za nastavnike u predškolskom obrazovanju), više od 20 % u Švedskoj (13 % na višoj srednjoškolskoj razini) i 33 % na Islandu (10 % na višoj srednjoškolskoj razini). U Letoniji je povećanje iznosilo 60 % zbog velikog povećanja minimalne plaće 2016. godine. Zakonom propisane početne plaće i više su se nego udvostručile u Rumunjskoj, ali nastavnici moraju platiti puni doprinos zdravstvenom, socijalnom i mirovinskom osiguranju. U Estoniji se minimalna plaća nastavnika povećala gotovo 20 % tijekom posljednje tri godine.

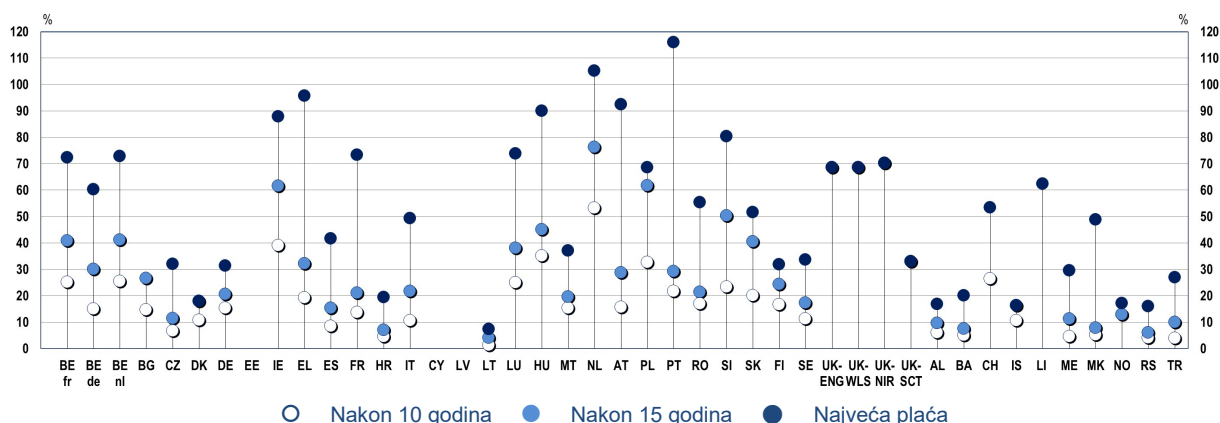
Kad se uzme u obzir prilagodba zbog inflacije, plaće nastavnika početnika u Belgiji, Grčkoj, Luksemburgu, Portugalu, Finskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu bile su nešto niže godine 2017./2018. nego 2014./2015. U Lihtenštajnu, Norveškoj i Turskoj bile su niže između 7 i 15 % (ovisno o zemlji i obrazovnoj razini).

3. Opseg povećanja plaća i vremenski okvir znatno se razlikuju među zemljama

Unatoč tomu što su početne plaće važne za privlačenje novih nastavnika u nastavničko zvanje, one nisu jedini čimbenik koji se treba razmotriti. Ako plaće brzo rastu, niska početna plaća ne odvraća nužno nastavnike od toga da se posvete nastavničkom zvanju. Problem je i zadržavanje nastavnika u struci, a njegovu rješavanju mogu pridonijeti znatna povećanja plaće tijekom njihove karijere. Suprotno tomu, mala povećanja koja zahtijevaju više godina rada u struci mogu imati slab učinak na privlačenje i zadržavanje nastavnika. U ovom se dijelu prikazuje kako plaće nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju u europskim zemljama rastu tijekom vremena te koliko je godina općenito potrebno ne bi li se ostvarila najveća plaća.

Velika je razlika u stopi povećanja zakonom propisanih plaća nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju diljem Europe – od 7 % u Litvi do 116 % u Portugalu. U prosjeku su najveće plaće 52 % veće od početnih plaća na toj obrazovnoj razini. Razlika je neznatno manja u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju (48 i 51 %) te neznatno veća na višoj srednjoškolskoj razini (54 %).

Slika 4 – Razlika u postotku između zakonom propisanih početnih plaća nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju i njihovih plaća nakon 10 i 15 godina rada te najveće plaće godine 2017./2018.

Izvor: Eurydice

Razlika u postotku između zakonom propisanih početnih plaća nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju i njihovih plaća nakon 10 i 15 godina rada te najveće plaće godine 2017./2018.

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT
Nakon 10 godina rada	25	15	25	15	7	11	15	(-)	39	19	8	14	4	11	:	(-)	1	25	35	15	53	16
Nakon 15 godina rada	41	30	41	27	11	18	21	(-)	62	32	15	21	7	22	:	(-)	4	38	45	20	76	29
Najveća plaća	72	60	73	(-)	32	18	31	(-)	88	96	42	73	19	49	:	(-)	7	74	90	37	105	92
	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
Nakon 10 godina rada	33	22	17	23	20	17	11	(-)	(-)	70	33	6	5	26	11	(-)	5	5	13	4	4	
Nakon 15 godina rada	62	29	21	50	41	24	17	69	69	70	33	10	7	(-)	16	(-)	11	8	13	6	10	
Najveća plaća	69	116	55	80	52	32	34	69	69	70	33	17	20	53	16	62	29	49	17	16	27	

Objašnjenje

Podaci o plaćama prikazani na slici odnose se na zakonom propisane plaće nastavnika početnika koji su zaposleni puno radno vrijeme s minimalnom kvalifikacijom za poučavanje u nižem srednjoškolskom obrazovanju. Podaci o plaćama u pojedinoj zemlji navedeni su u drugom dijelu ovog izvješća (Nacionalni podaci o državama). Tečaj koji je primijenjen kako bi se plaće pretvorile u eure (ako su navedene u nacionalnoj valuti) dostupan je u prilogu na kraju ovog izvješća.

Napomene za pojedine zemlje

Bugarska – Pravila propisuju samo minimalnu plaću za tri stupnja karijere nastavnika – nastavnika, starijeg nastavnika i glavnog nastavnika. Plaća nakon 10 godina rada plaća je starijeg nastavnika, a plaća nakon 15 godina rada plaća je glavnog nastavnika, no nastavnici na ta radna mjesta ne napreduju automatski nakon određenih godina rada.

Češka – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci udjela nastavnika na dvije ljestvice plaća.

Njemačka – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dostupnih podataka na razini saveznih pokrajina.

Estonija – Službena pravila propisuju samo minimalnu plaću koja se odnosi na sve nastavnike.

Irski – Prikazane plaće odnose se na nove zakonom propisane ljestvice plaća za nastavnike koji su počeli raditi od početka 2011. godine iako je većina iskusnih nastavnika i dalje plaćena prema ljestvici plaća prije 2011. godine.

Španjolska – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci plaća na regionalnoj razini (*autonomne zajednice*).

Hrvatska – Početna plaća upotrijebljena u izračunu odgovara plaći kvalificiranog nastavnika te obuhvaća dodatnih 0,5 % povećanja za godinu rada.

Litva – Podaci se odnose na nastavno opterećenje od 36 sati tjedno u usporedbi s 18 sati prikazanih godine 2015./2016. i u ranijim izdanjima ovog izvješća.

Letonija – U službenim su pravilima propisane samo početne plaće.

Nizozemska – O plaćama nastavnika, imenovanjima i napredovanjima odlučuje škola. Prikazane plaće ponderirani su prosjeci triju ljestvica plaća prema udjelu nastavnika na svakoj od njih 1. listopada 2017. godine.

Austrija – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dviju ljestvica plaća. Početne plaće odnose se na novi program plaća uveden godine 2015., a plaće nakon 10 i 15 godina rada te najveća plaća odnose se na stari program.

Švedska – Nema zakonom propisanih plaća. Početne plaće odgovaraju srednjim vrijednostima stvarnih plaća nastavnika s jednom ili dvije godine iskustva godine 2017. Najveće plaće odnose se na stvarne plaće iznad devedesetog percentila.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Engleska i Wales) – Početna je plaća minimalna plaća na glavnoj ljestvici plaća, a najveća je ona s najvišim iznosom na gornjoj ljestvici za Englesku i Wales osim područja Londona. Nastavnici koji su zaposleni na području Londona imaju plaću na jednoj od tri veće ljestvice – za područje unutar Londona, izvan Londona i predgrađe Londona.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Sjeverna Irski) – Početna je plaća minimalna plaća na glavnoj ljestvici, a najveća je ona s najvišim iznosom na gornjoj ljestvici.

Bosna i Hercegovina – Prikazane plaće ponderirani su prosjeci dostupnih podataka na razini kantona.

Švicarska – zakonom propisane plaće određuju se na razini kantona.

Kako je prikazano na slici 4, povećanje plaće koje se razumijeva kao promjena postotka između zakonom propisanih početnih plaća i najveće plaće osobito je slabo izraženo u pojedinim zemljama u kojima su plaće nastavnika početnika niske. Tako je u Hrvatskoj, Litvi, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji i Turskoj. Povećanje plaće ograničeno je i u Danskoj, Norveškoj i na Islandu, no u tim su zemljama početne plaće privlačnije, a nastavnici mogu dobiti najveću plaću vrlo rano u karijeri (kako je objašnjeno na sljedećoj slici).

Obrazovni sustavi u kojima se plaća osobito povećala obuhvaćaju francusku i flamansku zajednicu u Belgiji, Irsku, Grčku, Francusku, Luksemburg, Mađarsku, Nizozemsku, Austriju, Portugal i Sloveniju. No u pojedinima od tih zemalja (npr. u Grčkoj, Mađarskoj, Portugalu i Sloveniji) zakonom su propisane početne plaće – niske. Suprotno tomu, u Irskoj, Luksemburgu i Nizozemskoj i početne plaće i stopa povećanja znatno su više. U Austriji novi program plaća za nastavnike uveden 2015. godine nudi veće početne plaće, ali nisko povećanje tijekom vremena za razliku od prethodnog programa (prikazano je na slici).

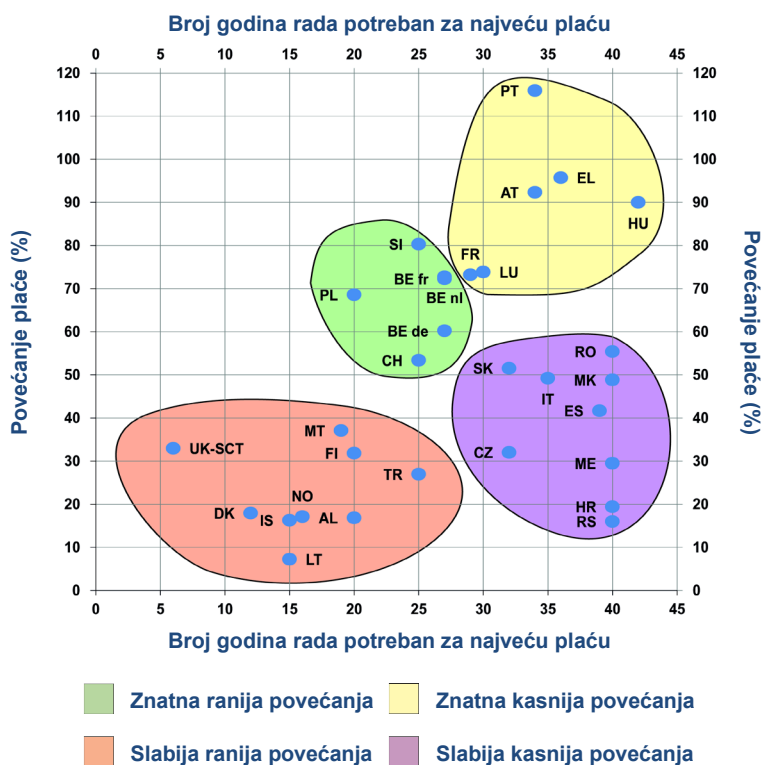
Nadalje, nije važno samo to koliko se ukupno povećava plaća nastavnika nego i kada se ona povećava. Ako se povećanje plaće planira u ranijim fazama, to će moći iskoristiti više nastavnika te će povećanu plaću moći primati tijekom duljeg razdoblja. Kako je prikazano na slici 4, u 11 se zemalja, uglavnom u sjevernoj Europi, plaće više povećavaju u prvih 15 godina rada (u Danskoj, Njemačkoj, Irskoj, Nizozemskoj, Poljskoj, Sloveniji, Slovačkoj, Finskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu, Norveškoj i na Islandu). Suprotno tomu, u 15 zemalja, uglavnom u južnoj Europi (u Češkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Italiji, Austriji, Portugalu, Rumunjskoj, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji i Turskoj), plaće se više povećavaju nakon 15 godina rada. U preostalim obrazovnim sustavima povećanje plaća uglavnom je uravnoteženo.

Slika 5 prikazuje odnos između ljestvice povećanja plaća i godina staža potrebnih za najveću plaću za nastavnike u nižem srednjoškolskom obrazovanju. Kako bi dobili najveću plaću, nastavnicima je potreban staž između šest i 40 godina, ovisno o zemlji, a u prosjeku 28 godina. Što je više godina potrebno za stjecanje prava na najveću plaću, veće je ukupno povećanje plaće. No najveću će plaću prije dobiti (ili je dulje primati) nastavnici u obrazovnim sustavima u kojima je za stjecanje prava na nju potreban kraći radni staž.

Razmatrajući ljestvicu povećanja plaća i prosječan broj godina potreban da se dobije najveća plaća, mogu se utvrditi četiri skupine.

- **Slabija ranija povećanja plaća** – U Danskoj, Litvi, Malti, Finskoj, Albaniji, Norveškoj i na Islandu ukupno je povećanje plaće manje od 40 %, a dodjeljuje se u prvih 20 godina rada. U Ujedinjenom Kraljevstvu (Škotska) početne se plaće mogu povećati 33 % u prvih šest godina. U Turskoj se ukupno povećanje od 27 % dobiva u prosjeku nakon 25 godina rada.
- **Znatna ranija povećanja plaća** – U Poljskoj se plaće nastavnika mogu povećati gotovo 70 % tijekom prvih 20 godina rada. Nakon 25 godina rada početne se plaće mogu povećati 80 % u Sloveniji i 53 % u Švicarskoj. U Belgiji, u kojoj se najveća plaća dobiva u prosjeku nakon 27 godina rada, početne se plaće mogu povećati gotovo 73 % u francuskoj i flamanskoj zajednici te otprilike 60 % u njemačkoj zajednici.
- **Slabija ranija povećanja plaća** – U Češkoj, Španjolskoj, Italiji, Hrvatskoj, Rumunjskoj, Slovačkoj, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji potrebno je u prosjeku između 32 i 40 godina rada kako bi se postiglo povećanje plaće do 55 %.
- **Znatna kasnija povećanja plaća** – Najveća je plaća više od 70 % veća od početne plaće u Grčkoj, Francuskoj, Luksemburgu, Mađarskoj i Austriji te dvostruko veća u Portugalu. No za takvo je povećanje potreban radni staž između 29 i 42 godine, a u pojedinima od tih zemalja većina se plaća poveća u kasnijim fazama karijere nastavnika.

Slika 5 – Povećanje plaće i broj godina rada potreban za najveću plaću (ISCED 24) godine 2017./2018.

Izvor: Eurydice

4. Stvarne plaće nastavnika, uključujući novčane naknade i ostale dodatke, često su veće od BDP-a po stanovniku

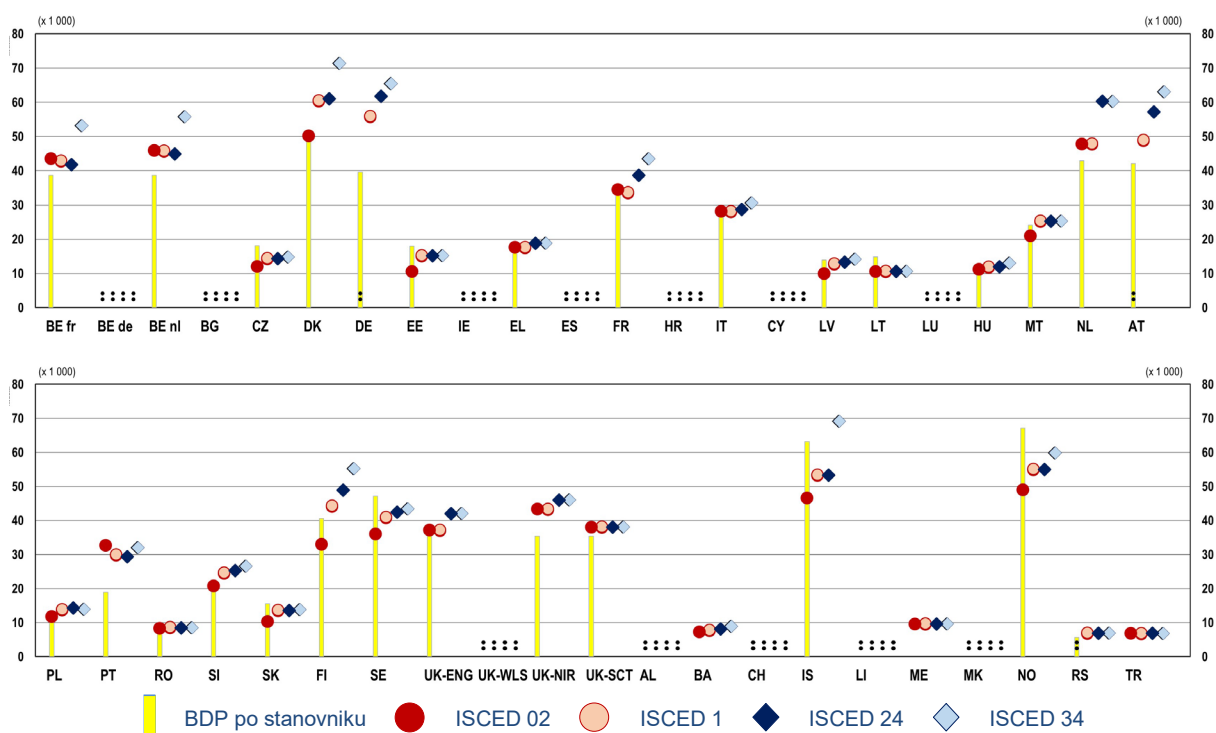
Stvarne plaće nastavnika prosječne su godišnje bruto-plaće koje uključuju sve novčane naknade i ostale dodatke koji se primaju uz zakonom propisanu plaću. Iznos tih novčanih naknada može biti znatan dio ukupnih primanja nastavnika u pojedinim zemljama.

Stvarne razine plaće (kao i zakonom propisane plaće) povezane su s BDP-om po stanovniku. Plaće su veće u zemljama s visokim BDP-om po stanovniku, a niske u zemljama s niskim BDP-om po stanovniku (vidi sliku 6).

Stvarne su plaće nastavnika godine 2016./2017. bile znatno veće nego BDP po stanovniku (više od 10 %) u deset obrazovnih sustava (u flamanskoj zajednici u Belgiji, zatim u Danskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj, Austriji, Poljskoj, Portugalu, Sloveniji, Ujedinjenom Kraljevstvu (Sjeverna Irska) i Srbiji) te za srednjoškolske nastavnike u još četiri sustava (u Grčkoj, Francuskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska) i Finskoj).

Suprotno tomu, stvarne su plaće bile manje od BDP-a po stanovniku u Češkoj, Estoniji, Litvi, Rumunjskoj, Slovačkoj, Švedskoj i Norveškoj te u Letoniji, Mađarskoj i na Islandu za nastavnike na svim razinama obrazovanja osim u višem srednjoškolskom obrazovanju.

Slika 6 – Prosječne godišnje stvarne bruto-plaće nastavnika u dobi od 25 do 64 godine 2016./2017. godine

Izvor: Eurydice

Objašnjenje

Stvarne plaće nastavnika ponderirani su prosjeci godišnjih bruto-plaća koje primaju kvalificirani nastavnici zaposleni puno radno vrijeme uključujući novčane naknade i druge dodatke. Ako nije drukčije naznačeno, referentna je godina za stvarne plaće 2016./2017. (iznimke su navedene u nastavku u napomenama za pojedine zemlje).

Podaci o plaćama u pojedinoj zemlji navedeni su u drugom dijelu ovog izvješća (Nacionalni podaci o državama). Tečaj koji je primijenjen kako bi se plaće pretvorile u eure (ako su navedene u nacionalnoj valuti) i podaci o BDP-u po stanovniku (2017.) dostupni su u prilogu na kraju ovog izvješća.

Napomene za pojedine zemlje (slika 6)

Belgija – BDP se odnosi na cijelu Belgiju, no zakonom propisane plaće razlikuju se u tri zajednice.

Estonija – Stvarne se plaće odnose na sve nastavnike bez obzira na dob.

Grčka – Navedene stvarne plaće izračunane su zajedno za razine ISCED 02 i ISCED 01 te za ISCED 24 i 34. Obuhvaćeni su i nastavnici koji poučavaju u školama za djecu s posebnim obrazovnim potrebama i strukovnim školama na srednjoškolskoj razini.

Francuska – Referentna je godina 2016. Za razliku od podataka o zakonom propisanim plaćama, obuhvaćeni su i ostali stalno zaposleni nastavnici poput *professeurs agrégés, instituteurs, professeurs d'enseignement général des collèges, adjoints et chargés d'enseignement, professeurs de chaire supérieure*.

Litva – Podaci o stvarnim plaćama odnose se na sve nastavnike u javnom sektoru.

Mađarska – Referentna je godina 2017. Podaci o stvarnim plaćama odnose se na sve nastavnike u javnom sektoru.

Austrija – Na višoj su srednjoškolskoj razini obuhvaćeni nastavnici u strukovnim programima. Ravnatelji, zamjenici i pomoćnici te voditelji nastave nisu obuhvaćeni.

Rumunjska – Podaci o stvarnim plaćama odnose se na sve nastavnike u javnom sektoru.

Slovenija – Na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini podaci uključuju nastavnike u javnim i privatnim školama koji su cijelu godinu radili kod istog poslodavca i bili zaposleni puno radno vrijeme te one koji nisu imali punu kvalifikaciju. Na predškolskoj razini podaci obuhvaćaju i nastavnike na razini ISCED 01 za sve dobne skupine zaposlene puno radno vrijeme ili pola radnog vremena. Godišnji regres, naknada za topli obrok, putni troškovi i nagrada za godine rada (*jubilejna nagrada*) nisu obuhvaćeni.

Slovačka – Podaci o stvarnim plaćama obuhvaćaju i ravnatelje škola.

Švedska – Referentna je godina 2017. Podaci o stvarnim plaćama ne obuhvaćaju bonuse i naknade. Na razini 34 obuhvaćeni su i strukovni programi.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Engleska) – Među nastavnicima obuhvaćenim podacima o stvarnim plaćama kvalificirani su nastavnici koji su plaćeni prema glavnoj i većoj ljestvici plaća, zatim nekvalificirani nastavnici koji se zapošljavaju i stječu status kvalificiranog nastavnika, a plaćeni su prema ljestvici plaća za nekvalificirane nastavnike te iskusni nastavnici koji su plaćeni prema zasebnoj ljestvici plaća za iskusne nastavnike. BDP je izračunan za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

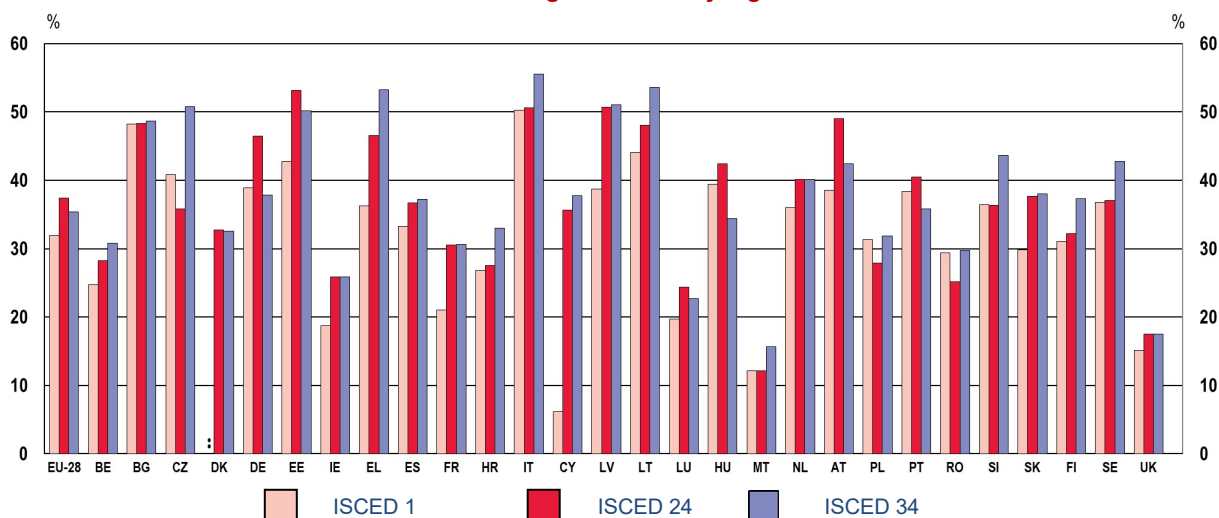
Ujedinjeno Kraljevstvo (Sjeverna Irska) – Među nastavnike obuhvaćene podacima o stvarnim plaćama ubrajaju se kvalificirani nastavnici koji su plaćeni prema glavnoj i većoj ljestvici plaća u subvencioniranim školama. BDP je izračunan za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Škotska) – Stvarne se plaće odnose na sve nastavnike bez obzira na dob. BDP je izračunan za cijelo Ujedinjeno Kraljevstvo.

Island – Podaci o stvarnim plaćama odnose se na sve nastavnike u javnom sektoru.

Budući da se plaće nastavnika uglavnom povećavaju s njihovim iskustvom što utječe na prosječne stvarne plaće, korisno je razmotriti razinu iskustva nastavničkog osoblja. Dob nastavnika ovdje se smatra mjerilom iskustva. Slika 7 prikazuje postotak nastavnika u dobi od 50 godina i starijih u zemljama članicama EU-a godine 2016. koji imaju otprilike 25 godina iskustva. Kad je riječ o zemljama članicama za koje postoje podaci o stvarnim plaćama (vidi sliku 6), postotak nastavnika u dobi od 50 godina i starijih bio je iznad prosjeka EU-a u Njemačkoj, Estoniji, Grčkoj, Italiji, Letoniji, Litvi, Nizozemskoj, Austriji i Portugalu. Postotak je bio visok i u Mađarskoj na osnovnoškolskoj i nižoj srednjoškolskoj razini, u Češkoj, Sloveniji i Švedskoj na osnovnoškolskoj i višoj srednjoškolskoj razini, u Slovačkoj na srednjoškolskoj razini te u Finskoj na višoj srednjoškolskoj razini.

Slika 7 – Postotak nastavnika u dobi od 50 godina i starijih godine 2016.

Izvor: Eurostat, *Nastavnici i nastavničko osoblje prema obrazovnim razinama, programskom usmjerenju, spolu i dobnim skupinama*, educ_uae_perp01

Napomene za pojedine zemlje

Irska – Postotna vrijednost za ISCED 24 i 34 obuhvaća sve srednjoškolske nastavnike.

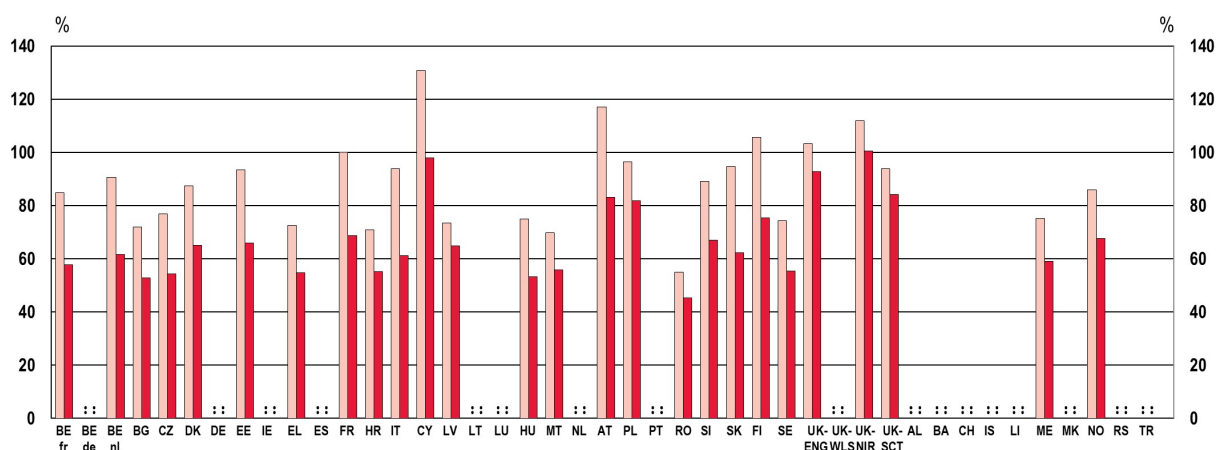
Portugal – Postotna vrijednost za ISCED 34 obuhvaća ISCED 35 (nastavnike u strukovnim programima).

Slika 8 prikazuje stvarne plaće nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju godine 2014./2015. kao udio srednje vrijednosti primanja ostalih osoba s diplomom koje rade izvan javnog sektora. U četiri

obrazovna sustava (u Austriji, Finskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska i Sjeverna Irska)) prosječna je plaća nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju bila veća od srednje vrijednosti primanja zaposlenika u sektoru koji nije javan s kvalifikacijom iz kratkih programa visokog obrazovanja ili s diplomom prvostupnika. No u Finskoj, u kojoj je minimalna kvalifikacija za nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju na razini magistra, prosječna je plaća iznosila 75 % srednje vrijednosti primanja zaposlenika u sektoru koji nije javan s kvalifikacijom na razini magistra ili doktora. U Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska i Sjeverna Irska), u kojem se za početak rada u nastavničkom zvanju traži samo diploma prvostupnika, stvarne su plaće nastavnika bile slične ili neznatno niže od srednje vrijednosti primanja ostalih zaposlenika najmanje s diplomom magistra.

Prosječna plaća nastavnika na nižoj srednjoškolskoj razini bila je između 70 i 75 % srednje vrijednosti primanja zaposlenika s kvalifikacijom iz kratkih programa visokog obrazovanja ili diplomom prvostupnika u Bugarskoj, Grčkoj, Hrvatskoj, Letoniji i Malti te samo 55 % u Rumunjskoj. U Sloveniji i Slovačkoj, u kojima nastavnici u nižem srednjoškolskom obrazovanju moraju imati najmanje diplomu magistra, prosječna je plaća između 60 i 70 % srednje vrijednosti primanja zaposlenika u sektoru koji nije javan s diplomom magistra ili doktora, a u Češkoj i Švedskoj je otprilike 50 %.⁷ Valja istaknuti da su se plaće nastavnika u pojedinim od tih zemalja znatno povećale tijekom posljednje tri godine (vidi drugi dio).

Slika 8 – Stvarne plaće nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju u odnosu prema srednjim vrijednostima primanja ostalih osoba s diplomom koje rade izvan javnog sektora godine 2014./2015.

Stvarne plaće nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju kao udio srednje vrijednosti primanja zaposlenih koji rade izvan javnog sektora s:

- kvalifikacijom iz kratkog programa visokog obrazovanja, diplomom prvostupnika ili slično (ISCED 5 i 6)
- diplomom magistra, doktora ili slično (ISCED 7 i 8)

Izvor: Eurydice i Eurostat

Stvarne plaće nastavnika u odnosu prema srednjim vrijednostima primanja ostalih osoba s diplomom koje rade izvan javnog sektora (%) godine 2014./2015.

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT
Kvalifikacija iz kratkog programa visokog obrazovanja, diploma prvostupnika ili slično	85	:	91	72	77	87	:	93	:	73	:	100	71	94	131	73	:	:	75	70	:	117
Diploma magistra, doktora ili slično	58	:	62	53	54	65	:	66	:	55	:	69	55	61	98	65	:	:	53	56	:	83
	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK- ENG	UK- WLS	UK- NIR	UK- SCT		AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Kvalifikacija iz kratkog programa visokog obrazovanja, diploma prvostupnika ili slično	96	:	55	89	95	106	74	103	:	112	94		:	:	:	:	:	75	:	86	:	
Diploma magistra, doktora ili slično	82	:	45	67	62	75	55	93	:	100	84		:	:	:	:	:	59	:	68	:	

⁷ U Francuskoj i Mađarskoj nastavnici u nižem srednjoškolskom obrazovanju trebali su imati diplomu magistra kako bi počeli raditi u struci u referentnoj godini, no kako je riječ o nedavno uvedenu uvjetu, većina nastavnika ima samo diplomu prvostupnika.

Objašnjenje (slika 8)

Slika prikazuje odnos između prosjeka godišnje bruto-plaće nastavnika u nižem srednjoškolskom obrazovanju i srednje vrijednosti godišnjih primanja ostalih osoba s diplomom koje rade izvan javnog sektora. Godišnje su plaće iz Eurydiceova izvješća pod nazivom Plaće i novčane naknade nastavnika i ravnatelja škola godine 2014./2015. Srednje su vrijednosti primanja zaposlenika sa sličnim obrazovanjem iz Eurostata – *Srednja godišnja vrijednost primanja prema spolu, ekonomskoj aktivnosti i obrazovnim postignućima* [earn_ses14_30], Industrija, građevinarstvo i usluge (osim javne uprave, obrane, obvezatnog socijalnog osiguranja), 2014.

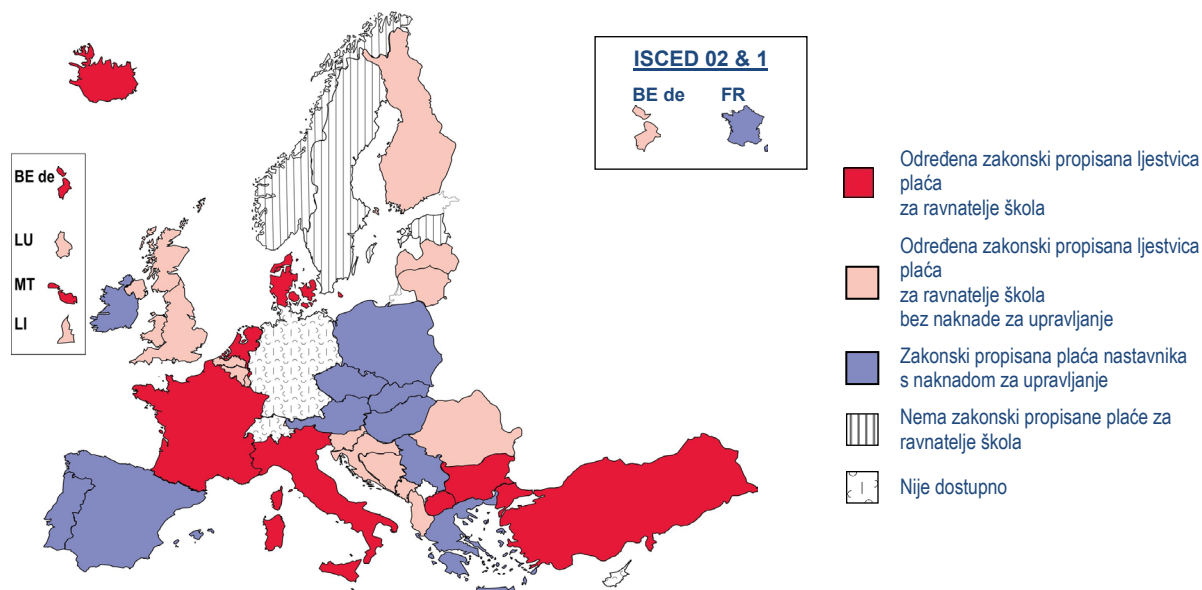
U Češkoj, Estoniji, Francuskoj, Italiji, Mađarskoj, Sloveniji, Slovačkoj, Finskoj i Švedskoj nastavnici moraju imati diplomu magistra (ISCED 7) kako bi počeli raditi u nastavničkom zvanju u nižem srednjoškolskom obrazovanju.

5. U većini zemalja primanja ravnatelja škole ovise o veličini škole

Slika 9 prikazuje tri oblika zakonom propisanih sustava naknada prema kojima se plaćaju ravnatelji javnih škola u Europi.

1. U deset obrazovnih sustava (u njemačkoj zajednici u Belgiji (srednjoškolsko obrazovanje) te u Bugarskoj, Danskoj, Francuskoj (srednjoškolsko obrazovanje), Italiji, Malti, Nizozemskoj, na Islandu, u Sjevernoj Makedoniji i Turskoj) ravnatelji škola plaćeni su prema određenoj ljestvici plaća (različitoj od ljestvice plaća za nastavnike) i svi uz plaću primaju naknadu za upravljanje.
2. U drugoj skupini od 17 obrazovnih sustava, unatoč tomu što su određene ljestvice zakonski propisanih plaća za ravnatelje škola, plaće se razlikuju te nema dodatne naknade za upravljanje (u francuskoj i flamanskoj zajednici u Belgiji te u Hrvatskoj, Litvi, Letoniji, Luksemburgu, Rumunjskoj, Sloveniji, Finskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu (sva četiri sustava), Albaniji, Bosni i Hercegovini, Lihtenštajnu i Crnoj Gori). Tako je i u njemačkoj zajednici u Belgiji na osnovnoškolskoj razini.
3. Suprotno tomu, u 11 sustava nema zasebne ljestvice plaća za ravnatelje škola, nego oni primaju plaću nastavnika uz naknadu za upravljanje (u Češkoj, Irskoj, Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj (predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje), Mađarskoj, Austriji, Poljskoj, Portugalu, Slovačkoj i Srbiji).

U Estoniji, Švedskoj i Norveškoj plaće ravnatelja škola nisu propisane.

Slika 9 – Sustav naknada za ravnatelje javnih škola (ISCED 02, 1, 24 i 34) godine 2017./2018.

Izvor: Eurydice

Napomena za pojedinu zemlju

Luksemburg – Informacije na slici odnose se isključivo na srednjoškolsko obrazovanje. Nisu navedeni podaci o plaćama ravnatelja u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama.

Bez obzira na to kako se utvrđuje plaća ravnatelja škola, u većini obrazovnih sustava osnovna se plaća i/ili naknada za upravljanje razlikuje ovisno o veličini škole (npr. broj učenika ili razreda). Ostala obilježja škole koja se jednako tako mogu uzeti u obzir podrazumijevaju njezin položaj, obrazovnu razinu, broj učenika s posebnim obrazovnim potrebama, individualnu nastavu prema potrebama učenika i ponudu posebnih programa (primjerice za manjine).

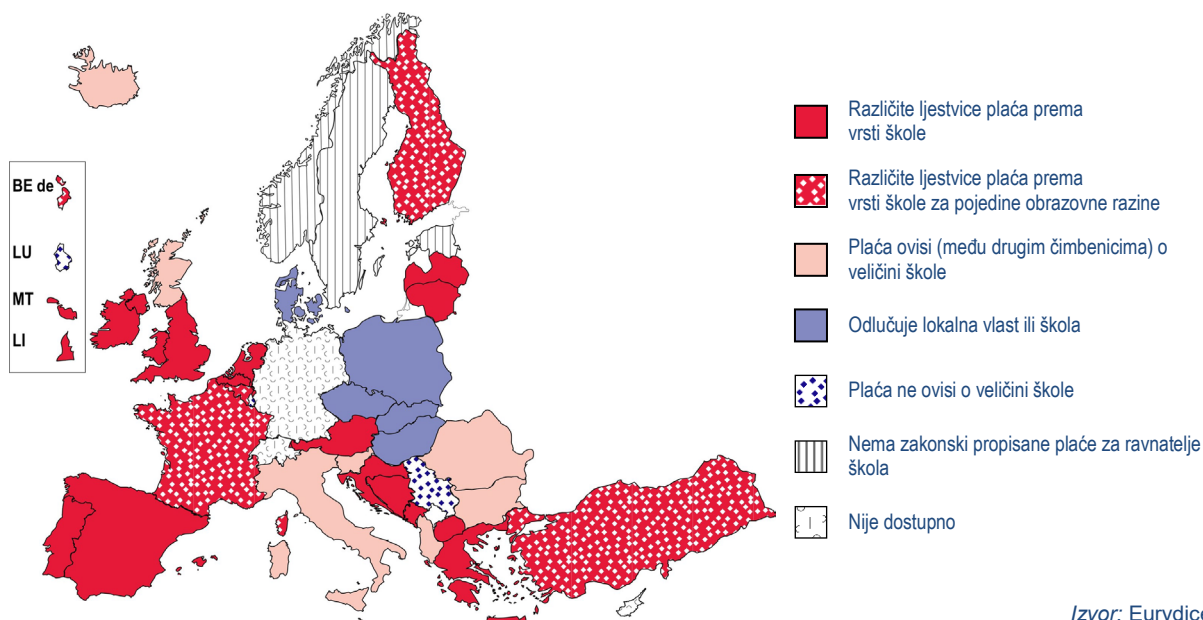
U 18 obrazovnih sustava (vidi sliku 10) škole su svrstane prema određenim kriterijima uključujući veličinu škole (npr. broj učenika, razreda, programa ili nastavnika), a ravnatelji škola plaćeni su prema ljestvici plaća dodijeljenoj skupini u koju se njihova škola ubraja. To se odnosi i na predškolsku i školsku razinu u francuskoj zajednici u Belgiji te u Francuskoj, srednjoškolsku razinu u njemačkoj zajednici u Belgiji, osnovnoškolsku i nižu srednjoškolsku razinu u Finskoj te srednjoškolsku razinu u Anatoliji u Turskoj.

Razlike u godišnjim zakonski propisanim bruto-plaćama ravnatelja škola zbog veličine i ostalih obilježja škole uglavnom su ispod 20 % (vidi tablicu na slici 10). No u pojedinim zemljama razlike u plaći mogu biti znatno veće.

Minimalna plaća ravnatelja škole može se, ovisno o veličini ili vrsti škole, razlikovati do 60 % u Irskoj, 56 % u Letoniji, 71 % u Nizozemskoj (srednjoškolsko obrazovanje), 30 % u Portugalu i više od 70 % u Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska, Wales i Sjeverna Irska).

Znatne su razlike u maksimalnim plaćama ravnatelja škola, ovisno o veličini ili vrsti škole, u Irskoj (27 % na osnovnoškolskoj razini i 41 % na srednjoškolskoj razini), Nizozemskoj (29 % u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju i 58 % u srednjoškolskom obrazovanju) i Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska, Wales i Sjeverna Irska) (85 %).

Slika 10 – Učinak veličine škola na plaće njihovih ravnatelja godine 2017./2018.

Slika 10 (nastavak)

Postotak promjene u plaćama ravnatelja škola ovisno o vrsti (veličini) škole (%) godine 2017./2018.

	BE fr		BE de		BE nl		IE		EL		ES		FR		HR		LV		LT		MT		NL	
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
ISCED 02	12	7			13	8					17	13	5	4			56		12	12	2	2	7	29
ISCED 1	12	7			13	8	60	27	14	9	17	13	5	4	18	18	56		15	12	2	2	7	29
ISCED 24			4	3	10	1	57	41	3	2	10	7			18	18	56		15	12	2	2	71	58
ISCED 34			4	3	6	2	57	41	3	2	10	7			18	18	56		15	12	2	2	71	58
	AT		PT		FI		UK-ENG		UK-WLS		UK-NIR		BA		LI		ME		MK		TR			
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
ISCED 02			30	13			72	85	72	85	72	85					13	14						
ISCED 1	19	17	30	13	7	7	72	85	72	85	72	85	8	8	6	8	13	14	10	10				
ISCED 24	19	17	30	13	18	18	72	85	72	85	72	85	8	8	2	0	13	14	10	10				
ISCED 34	15	13	30	13			72	85	72	85	72	85	8	8	5	8	13	14	22	22	1	1		

U sedam obrazovnih sustava (u Bugarskoj, Italiji, Rumunjskoj, Sloveniji, Ujedinjenom Kraljevstvu (Škotska), Albaniji i na Islandu) samo je jedna ljestvica plaća, no za ravnatelje se uzima u obzir veličina škole i ostali čimbenici.

U pet obrazovnih sustava lokalna vlast ili škola odlučuje o tome ovise li primanja ravnatelja o veličini škole. U Češkoj je naknada za upravljanje propisana zakonom, a ovisi o razini upravljanja i radnom opterećenju. Zakonske vlasti (regionalna ili lokalna vlast za većinu škola) odlučuju o konačnom iznosu za pojedinog ravnatelja, ovisno o čimbenicima poput broja zaposlenika u školi i razreda. U Danskoj se kriteriji određuju na lokalnoj razini. U Poljskoj naknadu za radno mjesto koja se dodjeljuje ravnateljima škola propisuju lokalna vladina tijela. U Mađarskoj i Slovačkoj nastavne dužnosti ravnatelja škola ovise o veličini škole, no vlast koja upravlja školom može dati veću naknadu za upravljanje ravnateljima većih škola.

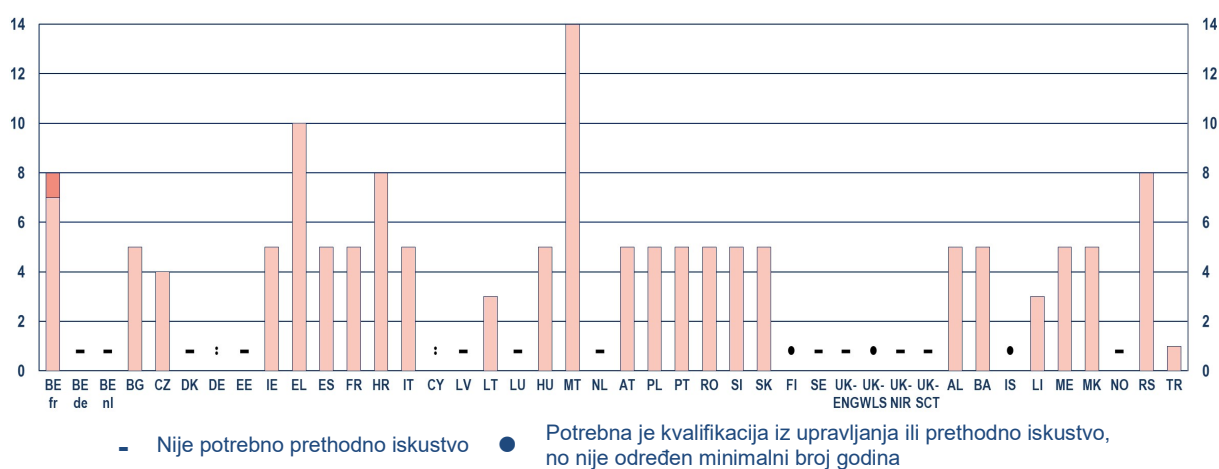
Plaća ravnatelja ne ovisi uvijek o veličini škole. U Srbiji svi ravnatelji škola primaju naknadu za upravljanje koja iznosi 20 % njihove osnovne plaće bez obzira na veličinu škole. U Luksemburgu veličina škole ne utječe na visinu plaće ravnatelja srednjih škola.

6. U pojedinim je obrazovnim sustavima znatna razlika između plaća nastavnika i ravnatelja škola

Novčana naknada koja se daje ravnateljima škola može utjecati na odluku nastavnika hoće li se prijaviti za mjesto ravnatelja. U ovom se dijelu opisuje iskustvo u nastavi koje se u europskim zemljama traži za mjesto ravnatelja te se uspoređuju zakonom propisane plaće nastavnika i ravnatelja u nižem srednjoškolskom obrazovanju godine 2017./2018.

U 24 obrazovna sustava nastavnici moraju imati minimalno razdoblje stručnog iskustva ili godine rada kako bi postali ravnatelji. Riječ je uglavnom o razdoblju od tri do pet godina, no ono može biti čak od sedam do osam godina u francuskoj zajednici u Belgiji, osam u Hrvatskoj, deset u Grčkoj i 14 u Malti (vidi sliku 11). U 12 obrazovnih sustava nema zakonskih propisa koji bi se odnosili na prethodno radno iskustvo kandidata.

Slika 11 – Broj traženih godina iskustva za mjesto ravnatelja u javnim školama godine 2017./2018.

Izvor: Eurydice

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr) – Ovisno o školskoj mreži, potrebno je sedam ili osam godina iskustva u nastavi za mjesto ravnatelja.

Češka – Potrebne su tri godine iskustva u predškolskom obrazovanju, četiri godine u osnovnoškolskom obrazovanju, četiri ili pet godina na nižoj srednjoškolskoj razini i pet godina na višoj srednjoškolskoj razini.

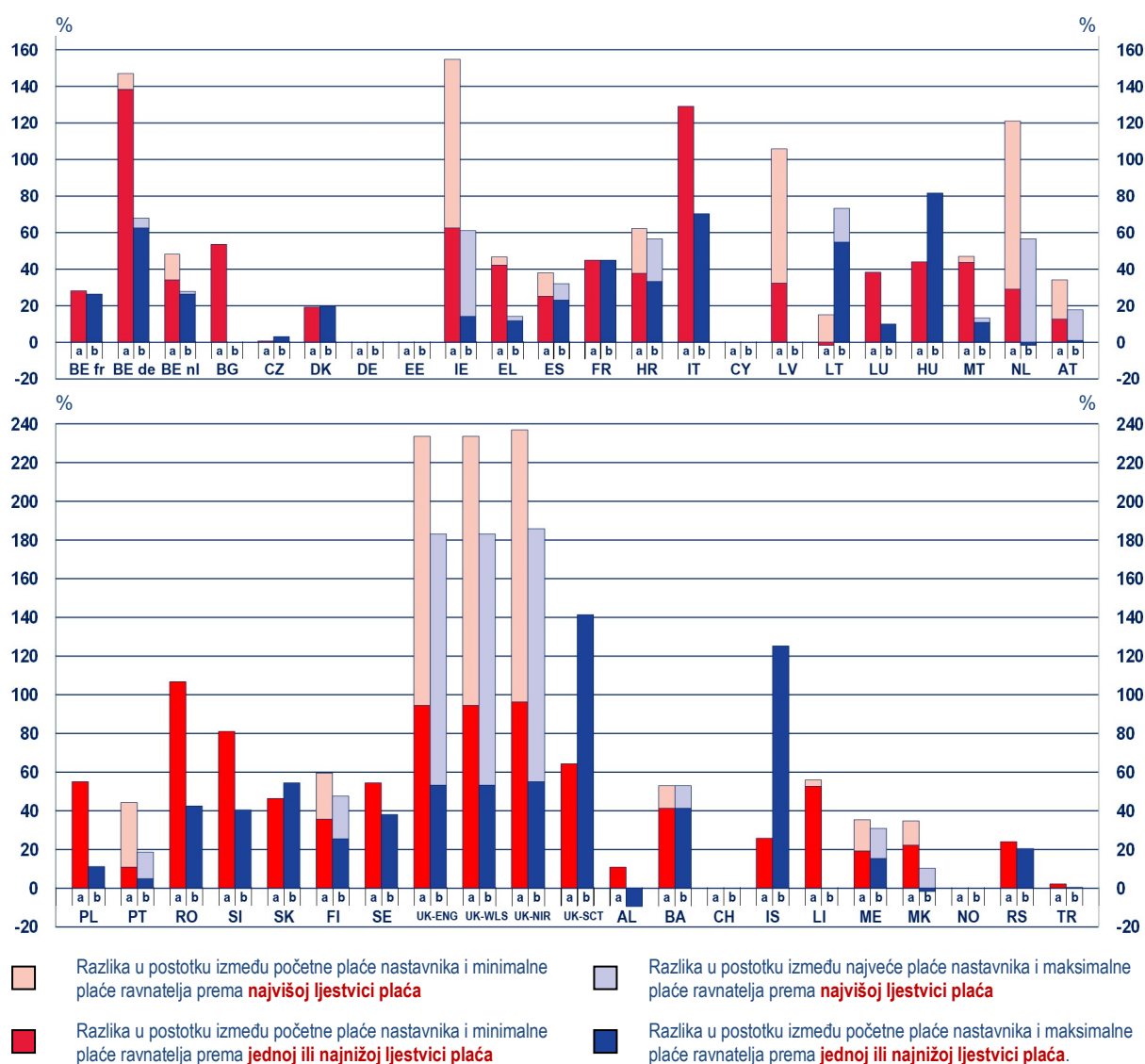
Francuska – U predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama nastavnici moraju imati dvije godine iskustva kako bi se prijavili za mjesto ravnatelja.

Slika 12 prikazuje razliku u postocima između minimalnih i maksimalnih godišnjih zakonom propisanih bruto-plaća ravnatelja u nižem srednjoškolskom obrazovanju. Ti se podaci odnose na one koji imaju minimalnu kvalifikaciju za poučavanje ili upravljanje školom. Valja istaknuti da u zemljama u kojima nastavnici trebaju imati minimalan broj godina iskustva kako bi se prijavili za mjesto ravnatelja minimalna plaća ravnatelja ovisi o godinama radnog staža. Suprotno tomu, minimalna plaća za nastavnike odnosi se na nastavnike početnike bez prethodnog iskustva. Kako su plaće iskusnijih nastavnika uglavnom veće, razlika između njih i ravnatelja škola uglavnom je manja.

Minimalna zakonom propisana plaća ravnatelja na toj obrazovnoj razini više je nego dvostruko veća od početne plaće nastavnika u nekoliko obrazovnih sustava (u njemačkoj zajednici u Belgiji, u Italiji i Rumunjskoj te u najvećim školama u Letoniji i Nizozemskoj). Jednako je tako više od 50 % veća u još šest sustava (u Bugarskoj, Irskoj, Poljskoj, Sloveniji, Ujedinjenom Kraljevstvu (Škotska) i Lihtenštajnu) te u najvećim školama u Bosni i Hercegovini (s više od 800 učenika), Hrvatskoj (s više od 850 učenika) i Finskoj (više od 20 skupina po 32 učenika). U samo nekoliko zemalja (u Litvi, Albaniji i Turskoj) razlika je između minimalne plaće nastavnika i ravnatelja manja od 15 %.

Maksimalna plaća koju kvalificirani ravnatelj može primati na nižoj srednjoškolskoj razini više je od 50 % veća od najveće plaće nastavnika s minimalnom kvalifikacijom u njemačkoj zajednici u Belgiji, zatim u Italiji, Litvi, Mađarskoj i Slovačkoj te u najvećim školama u Irskoj, Hrvatskoj, Nizozemskoj i Bosni i Hercegovini. U Ujedinjenom Kraljevstvu (Škotska) i na Islandu ta je razlika više nego dvostruko veća. Razlika između maksimalne plaće nastavnika i ravnatelja manja je od 15 % samo u Grčkoj, Luksemburgu, Malti, Poljskoj, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji i Turskoj.

Slika 12 – Razlika u postotku između minimalnih i maksimalnih godišnjih zakonom propisanih bruto-plaća nastavnika i ravnatelja (ISCED 24) godine 2017./2018.

Izvor: Eurydice

Razlika u postotku između početne plaće nastavnika i minimalne plaće ravnatelja (%) godine 2017./2018.

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT
Prema jednoj ili najnižoj ljestvici plaća (ravnatelja)	28	138	34	54	1	19	:	(-)	63	42	25	45	38	129	:	32	-2	38	44	44	29	13
Prema najvišoj ljestvici plaća (ravnatelja)	(-)	147	48	(-)	(-)	(-)	:	(-)	155	47	38	(-)	62	(-)	:	106	14	(-)	(-)	47	121	34
	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT		AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Prema jednoj ili najnižoj ljestvici plaća (ravnatelja)	55	11	107	81	47	36	54	94	94	96	64		11	41	:	26	53	19	22	(-)	24	2
Prema najvišoj ljestvici plaća (ravnatelja)	(-)	44	(-)	(-)	(-)	59	(-)	234	234	237	(-)		(-)	53	:	(-)	56	35	35	(-)	(-)	(-)

Razlika u postotku između početne plaće nastavnika i maksimalne plaće ravnatelja (%) godine 2017./2018.

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT
Prema jednoj ili najnižoj ljestvici plaća (ravnatelja)	27	63	27	(-)	3	20	:	(-)	14	12	23	45	33	70	:	(-)	55	10	82	11	-2	1
Prema najvišoj ljestvici plaća (ravnatelja)	(-)	68	28	(-)	(-)	(-)	:	(-)	61	14	32	(-)	57	(-)	:	(-)	73	(-)	(-)	13	55	18
	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT		AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Prema jednoj ili najnižoj ljestvici plaća (ravnatelja)	11	5	43	40	55	26	38	53	53	55	141		-9	41	:	125	0	15	-2	(-)	20	0
Prema najvišoj ljestvici plaća (ravnatelja)	(-)	19	(-)	(-)	(-)	48	(-)	183	183	186	(-)		(-)	53	:	(-)	0	31	9	(-)	(-)	(-)

Objašnjenje (slika 12)

Na slici su uspoređene plaće nastavnika na nižoj srednjoškolskoj razini s plaćama ravnatelja škola godine 2017./2018. Prikazane su početne plaće na najnižoj razini prema ljestvicama plaća za pojedinu skupinu te najveće plaće na najvišoj razini.

Ako su ravnatelji plaćeni prema različitim ljestvicama plaća, ovisno o veličini škole, obje se razine, i najniža i najviša, upotrebljavaju kao osnova za usporedbu plaća nastavnika.

Podaci o plaćama odnose se na zakonom propisane plaće nastavnika početnika zaposlenih puno radno vrijeme s najnižom kvalifikacijom potrebnom za nastavničko zvanje osim u zemljama u kojima većina nastavnika počinje raditi u nastavničkom zvanju s višom kvalifikacijom te stoga prima veću plaću. U tim je zemljama prikazana zakonom propisana početna plaća za većinu nastavnika s višom kvalifikacijom (vidi napomene za pojedine zemlje).

Zakonom propisane plaće za ravnatelje odnose se na ravnatelje koji imaju minimalne kvalifikacije potrebne za upravljanje školom.

Podaci o plaćama u pojedinoj zemlji navedeni su u drugom dijelu ovog izvješća (Nacionalni podaci o državama). Tečaj koji je primijenjen kako bi se plaće pretvorile u eure (ako su navedene u nacionalnoj valuti) dostupan je u prilogu na kraju ovog izvješća.

Napomene za pojedine zemlje

Češka – Ravnatelji primaju novčani dodatak za upravljanje (15 – 60 % plaće nastavnika prema razini upravljanja) što nije prikazano na slici.

Estonija – Nema zakonski propisane plaće za ravnatelje škola. O tome odlučuje lokalna vlast.

Irska – Maksimalne zakonom propisane plaće za ravnatelje uključuju novčane naknade za dodatne kvalifikacije uz onu minimalnu.

Španjolska – Prikazane su plaće ponderirani prosjeci plaća na regionalnoj razini (autonomne zajednice).

Letonija – U službenim su pravilima propisane samo minimalne plaće.

Luksemburg – Nema ravnatelja škola u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama.

Švedska – Nema zakonom propisanih plaća. Prikazane minimalne plaće odgovaraju srednjim vrijednostima stvarnih plaća ravnatelja s iskustvom do dvije godine. Prikazane maksimalne plaće odgovaraju srednjim vrijednostima stvarnih plaća iznad devedesetog percentila.

Norveška – Nema zakonski propisane plaće za ravnatelje škola. O tome odlučuje lokalna vlast.

U Ujedinjenom Kraljevstvu (Engleska, Wales i Sjeverna Irska) minimalne i maksimalne plaće ravnatelja odnose se na sve obrazovne razine. Pojedinoj se školi dodijeli jedna od osam skupina, ovisno o ukupnom broju bodova jedinice koji se izračuna s pomoću broja učenika, obrazovne razine i broja učenika s posebnim obrazovnim potrebama. U praksi se samo glavni nastavnici vrlo malih predškolskih ustanova i osnovnih škola ubrajaju u 1. skupinu, a samo glavni nastavnici vrlo velikih srednjih škola u 8. skupinu. Minimalna je plaća glavnog nastavnika u školi u 1. skupini gotovo dvostruko veća od plaće nastavnika početnika te više od tri puta veća u 8. skupini. Maksimalna je plaća ravnatelja u 1. skupini jedan i pol puta veća od maksimalne plaće nastavnika te gotovo tri puta veća u 8. skupini.

Plaće i novčane naknade nastavnika i ravnatelja škola u Europi godine 2017./2018.

U izvješću se analiziraju zakonom propisane plaće nastavnika i ravnatelja u predškolskim ustanovama te osnovnim i općim srednjim javnim školama u 42 obrazovna sustava godine 2017./2018. U njemu se razmatraju glavne izmjene u posljednjim godinama te prosječne stvarne plaće nastavnika uključujući novčane naknade i druge dodatke. Izvješće obuhvaća nacionalne podatke o pojedinim obrazovnim sustavima. Podatke su zajedno prikupile mreže Eurydice i OECD/NESLI.

Zadaća je mreže Eurydice razumjeti i objasniti na koji su način organizirani i kako funkcioniraju različiti obrazovni sustavi u Europi. Mreža opisuje obrazovne sustave u pojedinim državama te donosi komparativne studije posvećene specifičnim temama, pokazateljima i statističkim podacima. Eurydiceove publikacije dostupne su besplatno na njegovim mrežnim stranicama ili na zahtjev u tiskanu obliku. U svojem radu Eurydice nastoji promicati razumijevanje, suradnju, povjerenje i mobilnost na europskoj i međunarodnoj razini. Mreža se sastoji od nacionalnih jedinica u pojedinim europskim zemljama čiji rad koordinira Izvršna agencija EU-a za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu. Za detaljnije informacije o Eurydiceu vidi stranicu <http://ec.europa.eu/eurydice>.

